

Utvidelse av Suez kanalen og konsekvenser mhp invasjonarter

Tekst: Halldis Ringvold, Sea Snack Norway, Marinbiolog

Bergen, 28.06.2015

Foto: Maneten *Rhopilema nomadica* var opprinnelig utbredt i Rødehavet, men invaderer nå Middelhavet. Bildet viser noen av manetene som ble fjernet fra vanninntaket til avkjølingssystemet til en kraftstasjon; ett tonn i timen i fem dager!

Foto-kilde: <http://www.ciesm.org/news/mscience/60711.htm>

For mer info: Prof. Bella Galil, bella@ocean.org.il

Egypt bestemte i fjor å utvide Suez kanalen, kanalen som går fra Middelhavet til Rødehavet. Byggingen skulle ta ett år, og den utvidede kanalen vil bli tatt i bruk fra august i år. Fordelen med utvidelsen er bl.a. at den halverer ventetiden for tankerne/båtene som vil gjennom kanalen. Ulempen er at i forbindelse med den 146-år gamle Suez kanalens historie har marine arter fra Rødehavet funnet veien til Middelhavet, og der har de gjort stor skade. Rødehavet ligger noe høyere enn Middelhavet, og man skulle tro arter til alle tider har driftet mot Middelhavet, men før kanalen ble bygget var det en naturlig saltvannsbarriere («The Bitter Lakes») som hindret spredning av arter mellom de to havene. Denne saltbarrieren ble borte som følge av utbyggingen, og kanalen fungerte deretter mer eller mindre som en «tidevannskanal» som driver artene inn i Middelhavet (sjelden andre veien).

Allerede har 350 invasjonarter funnet veien fra Rødehavet til Middelhavet. Noen konsekvenser mhp invasjonarter er at de ikke har naturlige fiender i sitt «nye» miljø, og de kan derfor formere seg i stor skala. De vil også kunne utkonkurrere lokale arter mhp mat. Lokalbefolkningen i Middelhavet har gjerne også begrenset med kunnskap om de nye invasjonartene fra Rødehavet, og kan bli skadet ved konfrontasjoner. Et eksempel er kulefisk (*Lagocephalus sceleratus*, som ble beskrevet av Gmelin i 1789). Kulefisk inneholder nevrotoksiner som kan skade annen fisk eller mennesker som spiser fisken. Et annet eksempel er giftige maneter som blokkerer maskene i fiskegarn, og som på den måten reduserer annen fangst. De som evt. blir brent kan også merke effekten etter maneten flere uker og måneder etterpå.

En utvidelse av Suez kanalen ble igangsatt uten en ordentlig konsekvensutredning og tiltak mhp å begrense ytterligere artsinvasjon. Man burde f.eks. se til Panama kanalen hvor det er foretatt en slik konsekvensutredning av arter fra Atlanterhavet til Stillehavet. Sett i lys av bio-invasjon er dette et eksempel til etterfølgelse. Det er et håp om at de med interesse for Middelhavet, og bruken av Suez kanalen, nå gjøres oppmerksom på problemet, og at de dermed også kanskje ønsker å gjøre noe for å bedre dette.

Mange tror at det som skjer i Middelhavet ikke får konsekvenser for oss her i Nord-Europa. En invasjonart, ribbemaneten *Mnemiopsis leidyi*, ble imidlertid spredt med ballastvann fra Amerika til Svartehavet, og registrert der i 1988. Den spredte seg videre til Middelhavet, det Kaspiske hav – og opp langs den engelske kanal til norskekysten. Her hos oss ble den registrert første gang i 2005. Man kan derfor ikke utelukke at noen robuste arter fra Rødehavet kan komme til å spre seg nordover på samme måte.